

și teatrală a unei opere dramatice" (apud Flacăra", 23/1915). Gîndul lui Eftimiu se îndreaptă — cum avea să mărturisească mai târziu — spre Shakespeare, Victor Hugo, Schiller, care ignoraseră și ei, deseori, precizia documentară.

Replica, promptă, vine de la... modernul E. Lovinescu. Criticul cere păzirea canoanelor genului: „Operele literare ce-și scot subiectul din trecut trebuie deci să observe culoarea istorică. Altfel n-ar avea nici un cuvînt să se îndrepte spre trecut. Cînd se încheagă în jurul unei figuri mari a neamului, se cuvine să observe și adevărul istoric" („Flacăra", 21 martie 1917).

N. Iorga, eruptiv, mereu temător că Teatrul Național își uită „misiunea", provoacă o discuție la Academie. El și Dimitrie Onciul combat lipsa de „adevăr" din text. Iorga vede pe Alexandru cel Bun — socotit de el „adevărul întemeietor al Moldovei" — înfățișat în piesă „ca un bătrîn căzut în copilărie, în umbra căruia se desfășoară anarhia cea mai desăvîrșită." Impresia generală îl oripilează: „Moldova pare alcătuită din adunarea tuturor neamurilor pribegite." D. Onciul identifică un „sfruntat" neadevăr: în Divanul țării nu puteau să se așeze episcopul catolic și cel armenesc! Greșelile „sînt jignitoare pentru sentimentul nostru național".

În schimb, Iacob Negruzzi citește drama „din punct de vedere literar", găsind că „este de mare valoare." Nu-l reține faptul că „Alexandru cel Bun este înfățișat la început în adevăr cam slab, cam supus influenței soției sale", căci spre sfîrșit „își reia figura mureață pe care o cunoaștem din istorie și piesa se termină foarte dramatic." Totuși, Duiliu Zamfirescu întocmește protestul academic pentru forul ministerial, și piesa este interzisă (Analele Academiei Române, Seria II, Tom XXXVII, 1914—1915).

Se observă limpede că dramaturgia noastră istorică se afla — în preajma

primului război mondial — sub zodhia „adevărului documentar". Era culminația curentului romantic-autohton pornit din celălalt veac. Literatura interbelică va deschide alte orizonturi și teatrului istoric.

Ceea ce va deveni obișnuit în dramaturgia de peste cîteva decenii — „contemporaneizarea" conflictului, înzestrarea personajului istoric cu o gîndire modernă, estomparea atmosferei de epocă pentru a se reliefa caracterul eroului etc. — erau, desigur, în 1915, „impietați".

V. Eftimiu este, prin piesa sa *Ringala*, un precursor uitat al autorilor de teatru istoric de azi, seduși mai ales de propria lor imagine despre eroul cînat în acțiune — chemat nu din praful arhivelor, ci din fecunda imaginație și din credința în puterea pilduitoare a istoriei.

Lor, acestor dramaturgi, le-a dat dreptate — chiar la premiera *Ringalei!* — Tudor Arghezi, întrezărindu-i parcă la zenit: „Și, în definitiv, ce-i această chestiune de «adevăr»? Partea lui într-o emoție și într-o operă de artă este redusă la rolul de simplă noțiune, credem, relativă. Adevărul nu interesează mai mult decît minciuna sau fățărnicia atunci cînd nu este căutat prin el însuși. Unde mai punem că adevărul e o simplă atitudine a unei împrejurări care ar fi putut avea altele o mie într-alt fel — și unde mai punem că adevărul e mai mult o metodă decît un rezultat", („Cronica", nr. 10, 1915).

Dar, să nu anticipăm! Înainte de a trece hotărul într-o altă etapă a dramaturgiei noastre de evocare, să restituim memoriei un personaj și o piesă în care echilibrul dintre documentare și ficțiune amintește de înaintași. Ioan Vodă cel Cumplit din *Letopiseșii* lui Mihail Sorbul nu anunța „personajele de avangardă" din *Patima roșie!*

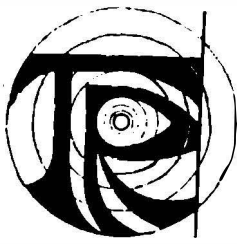
Ionuț NICULESCU

telex-,,teatrul"●telex-,,teatrul"●telex-,,teatrul"

FAIMA are plăcuta sarcină să mulțumească, în numele întregii redacții, tuturor celor care au adresat urări de bine cu prilejul Anului Nou redactorilor și colaboratorilor revistei „Teatrul". ● În vreme ce ritmul premierelor continuă susținut la Teatrul Mic, un spectacol mai vechi, Efectul razelor gamma asupra anemone-

lor își încetează seria reprezentățiilor la cea cu numărul 269. ● După Logodnica de Alexandru Sever, în regia lui Cătălin Naum și scenografia lui Puiu Antemir, la Teatrul de Stat din Reșița se află în pragul premierei ospățul generalilor de Boris Vian, în regia lui Mihai Manolescu. ● Un important eveniment editorial: a

apărut volumul I al Operele complete de Shakespeare, ediție îngrijită de Leon Levișki și Dan Duțescu. Admirabila inițiativă aparține Editurii „Univers". ● Teatrul de Stat din Arad a efectuat un turneu în districtul Beékés din R. P. Ungară, cu spectacolul Tache, Ianke și Cadîr de Victor Ion Popa, a cărui regie o semnează artistul emerit Gh. Leahu. ●

O reușită

Am avut prilejul să ascultăm recent, la emisiunea de teatru radiofonic, un spectacol, în cel mai deplin înțeles al cuvântului, cu piesa lui Eugene O'Neill *Lungul drum al zilei către noapte* (traducerea, Dorin Dron). Concepută cu rigoare, cu eleganță a expresiei artistice, punerea în undă semnată de Cristian Munteanu a impus prin descifrarea nuanțată, în adințime, a textului, prin rezonanța conferită ideilor și, mai cu seamă, prin observarea atentă a specificului radiofonic în abordarea materialului dramatic. Replica și tăcerea, strigătul și șoapta, o ilustrație muzicală discretă și oportună, imbinarea unor timbruri vocale diferite, dar armonios convergente au reușit să nască acea atmosferă atât de specială, dureros tensionată, a piesei lui O'Neill.

Foarte bine alcătuită, distribuția a constituit unul dintre temeiurile majore ale reușitei. Expansiv și retractil totodată,

cu o bogăție sufletească minată de rigidități, cu viclenia naivă și un nerecunoscut, dar copleșitor sentiment al înfringerii, personajul interpretat de George Constantin s-a decupat pregnant, alcătuit din contraste, din contururi mereu schimbate și mereu aceleași. În rolul mamei, Ileana Predescu ne amintește cele mai remarcabile creații ale sale: permanenta coexistență, fin delimitată, a două planuri de joc, știința de a face perceptibile gândul și sentimentul ascunse sub cuvinte și nu numai pe acelea exprimate de cuvinte. Prezența eroinei, influența ei asupra evoluției celorlalte personaje se face simțite mereu, chinuitor, chiar atunci când ea nu se află „în scenă”, printr-un fel de „greu definiții, ecou al personalității actriței. O foarte nuanțată înțelegere a personajului dovedește și Alexandru Repan. Uscăciunea deliberată a demersului său, cinismul afișat sînt impregnate de o trăire intensă, acoperă o ardere interioară autentică. Remarcabilă, la personajul lui Florian Pittiș, ni s-a părut suplețea mijloacelor întrebuițate: într-o construcție armonioasă, unitară, tonurile sînt diferențiate cu rafinament al expresiei, acordate mereu cu acelea ale partenerului de dialog. Un rol de mică întindere, dar și acesta bine stăpinit, încadrat în logica ansamblului, realizează Zoe Muscan.

Cristina DUMITRESCU

---

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

„Flacăra“ din 10 decembrie¹ 1982 publică, pe marginea spectacolului-eveniment *Occisio Gregorii...*, realizat de Al. Tocilescu la Teatrul „Bulandra“, citeva opinii, dintre care am reținut-o, prin profunzimea observațiilor, pe aceea a Cătălinei Buzoianu, care se referă nu numai la spectacolul în discuție, ci și la alte probleme legate de stadiul actual și perspectivele trupei „Bulandra“. ● La Teatrul de Stat din Turda a avut loc, în regia tinărului Andrei Mihalache, premiera *Transmitem* în direct de Tudor Popescu. Aceasta este a cincisprezecea premieră absolută a harnicului dramaturg. Fără să le mai socotim și pe

cele într-un act, jucate pe scenele amatorilor. ● Teatrul Național din Cluj-Napoca a prezentat spectacolul „Escu de Tudor Mușatescu, în regia lui Victor Tudor Popa și scenografia lui T. Th. Ciupe. ● Am urmărit, cu emoție, pe micul ecran, sărbătorirea mării actrițe suedeze Ingrid Bergman, de către colegii ei. Între timp, actrița a murit. Dar colegii ei au omagiat-o cînd încă era în viață. Ce frumos ar fi să fie sărbătoriți la fel și mării noștri actori, de către colegii lor! ● A apărut volumul Boul și vițeii de Ion Băieșu, care cuprinde zece piese de teatru, mai vechi sau mai noi. Cîte dintre ele se joacă? ● La

secția română a Teatrului de Nord din Satu Mare a avut loc premiera piesei *Amphytrion* de Peter Hacks, în regia tinerei absolvente Szabó Ágnes și scenografia lui Vasile Paulevics. Tot aici se repetă *Paharul cu apă* de Eugène Scribe, în regia lui Kovács Ferenc și scenografia Gabrielei Gergényi. ● Un interesant schimb de valori artistice a avut loc între Teatrul Național din Craiova și Teatrul Dramatic de Stat Rus „K. S. Stanislavski“ din Erevan (R. S. S. Armeană). În spectacolul cu piesa Catedra de Valeria Vrublevskaia, de la Craiova, două dintre rolurile principale au fost ju-

---

VIITORUL ROL

SZÉKELY ANNA

Székely Anna și-a început „meseria” sub îndrumarea unor creatori de teatru care i-au fost și profesori: Kovács György și Tompa Miklós, dar, mai ales, mărturisește actrița, „sub aceea a maestrului Harag György. Chiar și atunci când nu jucam în regia lui, asistam cu cea mai mare plăcere la repetiții, ca să-l ascult pe omul fascinat de adevărul scenic, capabil să insufle această idee fiecăruia dintre colaboratorii săi. Jucând alături de mari actori ca, de pildă, Kovács György, Köszegi Margit, Csorba András, Lohinszky Loránd, nu eram niciodată mulțumită, în comparație cu acești titani, de ceea ce realizam. Încetul cu

încetul însă, pe măsură ce jucam, și cu ajutorul regizorilor de a căror încredere mă bucuram, acel complex a dispărut”.

Întreaga carieră a actriței Székely Anna este legată de instituția teatrală țirgumureșeană, unde a fost repartizată după absolvirea Institutului de teatru „Szentgyörgyi István” (1959), și unde a și debutat, cu rolul Constanza din *O înțimplare ciudată* de Carlo Goldoni. A interpretat personaje diverse — de comedie, de dramă și de tragedie —, dintre care amintim doar câteva: Olga (*Vilegiaturistii* de Maxim Gorki), Olga (*Trei surori* de A. P. Cehov), Mama (*Nu închideți ușa cu cheia* de Kocsis István), Colette (*Gaițele* de Al. Kirițescu). Dezmințind scepticismul celor ce vedeau în ea exclusiv tipul de ingenuă, actrița dovedește, prin toată activitatea sa, inteligență, voință și putere de concentrare; rezultatul acestei fericite imbinări de calități o plasează în rîndul valorilor generației sale.

„Repet, în regia lui Kincses Elemér, monodrama lui Kocsis István, *Laureata*. Acest personaj este foarte aproape de sufletul meu. Adesea, în lecturi și apoi în repetiții, am sentimentul că mă confund cu eroina; că problemele ei sînt și problemele mele, că frământările ei sînt și ale mele.

Monodrama prezintă drumul în viața al tragedienei Jászai Mari, căreia scriitorul Kocsis István i-a reușit un „portret în mișcare”, dezvăluind o personalitate de o forță ieșită din comun, care a știut să învingă greutățile și condițiile potrivnice, parcurgînd drumul de la starea de slujnică pînă la nivelul celei mai mari actrițe maghiare, Jászai Mari, avînd toate darurile cu care poate fi înzestrat un om, un om luminos, direct, de o frumusețe sufletească aparte, care nu acceptă compromisuri, poate fi un excelent exemplu pentru noi, cei de azi. Este un rol foarte frumos, dar tot atât de greu, și dacă voi reuși să-i conturez chipul scenic voi considera că am realizat ceva în activitatea mea artistică”.

---

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

---

cate de Iulia Denisovna Kolesnicenko și Veniamin Ivanovici Grișin, actori ai teatrului din Erevan; la rîndul lor, Leni Pințea-Homeag și Constantin Sassu, actori ai Naționalului craiovean, au jucat pe scena din Erevan, în spectacolul cu aceeași piesă. Deși, cu acest prilej, în același spec-

tacol, replicile au răsunit în două limbi diferite, spectatorii martori ai acestui neobișnuit eveniment teatral au urmărit cu deosebit interes evoluția interpretelor. ● Regizorul Tudor Mărășcu de la Teatrul Giulești a participat, cu filmul *Învingătorul*, la festivalul filmului de la

Avellino-Italia. El a cucerit premiul pentru regie, pe care-l împarte cu J. A. Bardem și Jacques Démy. Felicitări, Tudor Mărășcu!
● Noutăți de la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț: se repetă *Istoria comică* a magului Faust, farsă populară culeasă de Jean Variot și tradusă de

VIITORUL ROL

LIVIU MANOLIU

Liviu Manoliu a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Carugiale” în 1975, clasa de actorie a profesorului Octavian Cotescu. Repartizat la Teatrul Dramatic din Bacău, a fost distribuit, printre altele, în: Ernesto Roma (*Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită*) și Mackie-Șiș (*Opera de trei parale*) de Bertolt Brecht; Solionii (*Trei surori* de Cehov); Knurov (*Fata fără zestre* de Ostrovski); XX (*Emigranții* de Mrozek) — care i-a adus premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin la Festivalul „Contemporan '78” de la Brașov; Tatăl (*Excursia de Theodor Mănescu*); Emil Copilu (*Reduta* de M. R. Iacoban); Iancu (*Iancu, domnul moșilor* de Stelian Vasilescu); Calistrat (*Doi pentru un tango* de George Genoiu); Simiraș (*Exerciții de forță și de echilibru*

de Ovidiu Genaru) ș.a. Rolurile interpretate de tânărul actor sînt diverse, ca și resursele sale dramatice, el jucînd cu egală sinceritate și dezinvoltură atît în dramă, cît și în comedie. Liviu Manoliu se numără astăzi printre actorii cei mai buni ai teatrului bătăuan, oraș în care și-a cîștigat și simpatia publicului.

Viitorul rol? Mihai Viteazul din *Capul de Mihnea Gheorghiu*.

„...A da viață unui foarte cunoscut personaj istoric, Mihai Viteazul — una dintre figurile marcante ale istoriei neamului românesc —, e o grea și mare răspundere pentru mine. Pornesc la drum cu teamă, mai ales că apare și o dificultate, în sensul bun al cuvîntului, aceea de a lucra alături de un invitat: e vorba de Ion Marinescu (pe care-l socot unul dintre marii actori ai scenei naționale) de la Teatrul Național din București. Bucurîndu-mă însă de încrederea acordată de regizorul Constantin Dinischiotu, sper, cu ajutorul lui și, bineînțeles, în limita... posibilităților actricești de care dispun, să cîștig încrederea distribuției din care fac parte și, totodată, partida.

Probabil că toată lumea are o imagine formată despre Mihai Viteazul, dar piesa scriitorului Mihnea Gheorghiu, inedită ca scriitură, de o structură prin excelență modernă, este de natură să ducă la realizarea unui spectacol de o eficiență sigură, atît pe plan artistic, cît și politic. În concepția regizorală a lui Constantin Dinischiotu, această profundă documentare asupra epocii marelui voievod va prilejui o dezbateră de idei, în care un important rol îl vor avea și spectatorii, ce vor fi direct implicați. Important pentru mine, în contextul piesei, e să detectez translațiile sufletești ale personajului în raport cu situațiile în care este pus, și să găsesc cele mai potrivite mijloace de expresie teatrală, care să convingă.

Și, tot pentru viitor, mă gîndesc la o comedie, mai precis la reluarea repetițiilor la piesa *Casa dragostei noastre* de Dumitru Dinulescu”.

Maria MARIN

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

Mihai Rădulescu, în regia lui Victor Ioan Frunză și scenografia Doinei Antemir. Se mai repetă Cartea cu jucării de Tudor Argezi; scenariul și regia, Al. Dabița; în sfîrșit, Pragul albastru de I. D. Sirbu, în regia lui Victor Ioan Frunză și scenografia Nadinei Scriba. O altă

știre, tot de la Piatra Neamț: începînd cu acest an, Teatrul Tineretului susține o stagiune permanentă la Sfințu Gheorghe.

● Pentru cei care, din neșansă, din lipsă de promptitudine sau din pricina proastei distribuiri la chioșcuri, au rămas fără almanahul „Gong '83”, re-

vista „Teatrul”, care se gîndește la toate, a păstrat un număr — extrem de limitat! — de exemplare. Doritorii le pot căpăta la cerere și contra cost, de la redacția noastră. Grăbiți-vă!

FAIMA